

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑΣ Β')
ΤΡΙΤΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2010
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

- A1.** Στο συγκεκριμένο ποίημα είναι εμφανή προσωπικά βιώματα του ποιητή.
- α.** Αναφέρεται στην εποχή «του εμφυλίου παραγμού», την οποία έζησε, όπως συγκεκριμένα δηλώνεται και με τη χρονολογία στον τίτλο «Ποίηση 1948».
- β.** Στο δεύτερο μέρος του ποιήματος χρησιμοποιεί α' ενικό πρόσωπο, που τεκμηριώνει το προσωπικό του βίωμα. «τα ποιήματά μου ειν' τόσο πικραμένα» λόγω της επαχθούς ιστορικής πραγματικότητας. Έτσι, δηλώνει τη δική του ποιητική αδυναμία να συνθέσει ποιήματα σε μια εποχή που δεν εμπνέει καμιά μορφή τέχνης λόγω του πολέμου.
- γ.** Με την παρενθετική ερώτηση αναφέρεται με πικρία και απογοήτευση στην εποχή που ο ίδιος βίωσε και αφορούσε εμπόλεμες περιόδους πριν από τον εμφύλιο, όπως τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, τη Μικρασιατική καταστροφή και το Β' Παγκόσμιο.
- B1.** Στο στίχο «του εμφυλίου παραγμού», ο ποιητής με υπαινικτικό και ειρωνικό τόνο χρησιμοποιεί μεταφορικά τη λέξη «παραγμού» για να χαρακτηρίσει τον εμφύλιο πόλεμο. Έτσι, ο ποιητής αναγνωρίζει τον αλληλοσπαραγμό των Ελλήνων χωρίς να παίρνει πολιτική θέση, εκφράζοντας όμως σαφή πολιτική άποψη για τον εμφύλιο.
- Στους στίχους 6-13 με μια θαυμάσια εικόνα και ευρηματική παρομοίωση ο ποιητής μιλά για την αντιπονητική εποχή που προκαλεί πνευματική δυστοκία και επιφέρει την ποιητική αδυναμία. Παρομοιάζεται κάθε ποιητική προσπάθεια με αγγελτήρια θανάτου. Η παρομοίωση στηρίζει και δομικά το ποίημα, καθώς αιτιολογεί την αντιπονητική εποχή των πρώτων στίχων 1-5, αλλά και την ποιητική αδυναμία του Εγγονόπουλου των στίχων 14-22. Επίσης, με την παρομοίωση δίνει έμμεσα την τραγικότερη συνέπεια του εμφυλίου πολέμου, το πλήθος των νεκρών ανθρώπων.
- B2. α.** Στοιχεία υπερρεαλιστικής γραφής στο ποίημα είναι τα εξής:
- α.** Λόγος τεμαχισμένος και κατακερματισμένος, μικροί, άνισοι μονολεκτικοί στίχοι π.χ. «και τόσο λίγα».
- β.** Ελάχιστη στίξη, απουσία κόμματος, τελείας, γι' αυτό το ποίημα δε χωρίζεται σε περιόδους ή ημιπεριόδους και καμιά λέξη δεν έχει αρχικό κεφαλαίο.
- γ.** Η παρομοίωση των αγγελτηρίων θανάτου είναι υπερρεαλιστική, καθώς μιλά για την παράλογη πραγματικότητα με αφαιρετικό τρόπο.
- β.** Ο Εγγονόπουλος με το στίχο του «κι άλλα παρόμοια» αναφέρεται στον παρεμφερή στίχο του Καβάφη. Όταν η ιστορική πραγματικότητα βρίθκει πολέμων και φριχτών εγκλημάτων, οι καλλιτέχνες δεν μπορούν να δημιουργήσουν καμιά μορφή τέχνης. Έτσι, και η ποίηση παρακμάζει, είτε γιατί είναι ασέβεια να ασχολείται κανείς με τέχνες, όταν υπάρχει πρόβλημα επιβίωσης, είτε γιατί η έμπνευση στερεύει, αφού ο καλλιτέχνης παίρνει εναύσματα απ' την εποχή του για να συνθέσει δημιουργήματα. Έτσι, λοιπόν, με την αναφορά αυτή είναι διάχυτη η υπαινικτική και ειρωνική διάθεση του Εγγονόπουλου για την εποχή της πνευματικής και ποιητικής στασιμότητας.

Γ1. Ο ποιητής αιτιολογεί την ποιητική του αδυναμία έχοντας προηγουμένως αναφερθεί στην εποχή του εμφυλίου πολέμου, που δεν επιτρέπει καλλιτεχνική δημιουργία. Δηλώνει με μεταφορικό και υπαινικτικό τρόπο ότι τα ποιήματά του είναι πικραμένα, καθώς ο αριθμός των νεκρών δεν τον εμπνέει να γράψει ενθαρρυντικά και αισιόδοξα. Με την παρενθετική ρητορική ερώτηση επικρίνει τις ιστορικές συγκυρίες του παρελθόντος που βίωσε και δεν του επέτρεπαν να γράφει δημιουργικά και εύθυμα ποιήματα. Γνώρισε τον Α΄ Παγκόσμιο, την Μικρασιατική καταστροφή, τον Β΄ Παγκόσμιο και τον εμφύλιο, γι' αυτό και με καταγγελτικό τρόπο αναζητά ειρηνική δημιουργική εποχή. Επικεντρώνεται κυρίως στη φθίνουσα ποιητική παραγωγή, την οποία τονίζει και με τη μορφή του ποιήματος και πιο συγκεκριμένα με τους τρεις καταληκτικούς μονολεκτικούς στίχους. Μεμψιμοιρεί για την ανεπαρκή για την αναγκαιότητα της εποχής ποιητική δημιουργία. Ο ποιητής απογοητευμένος από την πραγματικότητα του καιρού του εκφράζει έμμεσα την επιθυμία του να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για πνευματική αναζήτηση και ανάκαμψη.

Δ1. Και οι δυο ποιητές αναφέρονται στο ρόλο της ποίησης σε καιρούς χαλεπούς. Ο Βρεττάκος ονειρεύεται την ποίηση σαν δέντρο και σαν μήτρα δηλαδή ως ελπίδα και πηγή δημιουργίας. Όμως, «μέρες παράξενες» και «καιροί σκοτεινοί» μάχονταν την τέχνη της ποίησης, όπως στον Εγγονόπουλο «η εποχή του εμφυλίου σπαραγμού δεν είναι εποχή για ποίηση...». Τόσο ο Βρεττάκος όσο και ο Εγγονόπουλος συνδέουν την ποίηση με την εποχή τους, επομένως λειτουργούν ως ποιητές που εμπνέονται από τις καταστάσεις γύρω τους προκειμένου να υπηρετήσουν την κοινωνία τους και να αφυπνίσουν τους συνανθρώπους τους.

Βασική διαφορά των δυο ποιημάτων είναι ότι ο Ν. Βρεττάκος τονίζει πως η τέχνη αντιστέκεται στην πνευματική δυστοκία σαν «αμετάπειστα ρεύμα τ' ουρανού». Η ποίηση έρχεται σαν κύμα αλλόκοτο που εμπνέει τον ποιητή τη νύχτα, ώστε να γράψει και να περάσει μηνύματα, προκειμένου να αφυπνίσει τον κόσμο και να αντιδράσει στην πνευματική δυσκαμψία. Ο Εγγονόπουλος πικραίνεται με την αντιποιητική εποχή και τη δική του ποιητική αδυναμία και φαίνεται να απολογείται που δεν μπορεί να ανατρέψει την υπάρχουσα κατάσταση. Ωστόσο, με τον υπερρεαλιστικό τρόπο γραφής του καταφέρνει ο ίδιος να γράψει σε μια εποχή αντιποιητική, για να καταγγείλει την πνευματική στασιμότητα και συνεπώς, με υπαινικτικό τρόπο αναφέρεται στο χρέος και τη δύναμη του ποιητή.

Και οι δυο ποιητές είναι ευαισθητοποιημένοι για την εποχή τους, το ρόλο της ποίησης και το χρέος του ποιητή. Απλώς εκφράζουν τον προβληματισμό τους με διαφορετικό τρόπο και ο Βρεττάκος φαίνεται να μιλά πιο αισιόδοξα, αφού οι τραγωδίες που συντελούνται φωτίζουν τα ποιήματά του. Άλλωστε, ο Βρεττάκος γράφει στα μεταπολεμικά χρόνια, κατά τη διάρκεια των οποίων δεν συντελέστηκαν πρόσφορες για ποίηση αλλαγές. Ο Εγγονόπουλος γράφει κατά τη διάρκεια του εμφυλίου, γι' αυτό και είναι έκδηλη η απογοήτευσή του.